

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LIII. Ч. 251. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 22. грудня 1945.

No. 251. New York and Jersey City, Saturday, December 22, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державках Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав. Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

ТРУМАН ЗА ВГЛЯНЕННЯ В КНИЖКИ ПІДПРИЄМЦІВ

„Великий Бізнес“ має несподіванку збоку президента Трумана, що заявив, що назначена президентом Рада Для Устійнення Фактів має право вглянути в книги таких підприємств як от Дженерел Моторс, де робітники страйкують, щоб пізнати, чи підприємство може піднести платні робітникам. Згадана автомобільна компанія на це не годиться. Адміністрація має ще надію, що вдасться полагодити спір за платню у Компанії Форда і це буде вказівкою для того роду непорозумінь для інших підприємств на цілий 1946 рік.

РЕНЕР ПРЕЗИДЕНТОМ

Карль Ренер, років 75, зістав вибраний президентом Австрії.

ХТО ЦЕ РОЗПУСКАЄ ТАКІ ВІСТІ І ДЛЯ ЯКОЇ ЦІЛІ?

„Нови Свят“ з 14. грудня помістив новинку п. н. „Терор українські в Польщі“. У ній пишеться „за краєвою пресою“, що на східній пограниччю Польщі „зачинає шалити український терор“, та що „зброєні банди нападають на польські села, мордують мешканців, нищать майно, палять будинки“. Цього, пишеться далі, dokonується „на польських репатріянтах, яким доля і передше не заощадила багато трагедій з української руки“. Пишеться, що „впродовж останнього тижня зістали спалені такі села: Бірча, Заліся, Ваговці, Кориники, а інші села вже дістали ультиматум від бандерівців“.

До цього слід додати, що такі „новинки“, які отсе помістив „Нови Свят“ розпускає постійно советська пропаганда, з якою ця газета, що визнає польський уряд у Лондоні, постійно воює. Бо от пресова агенція ОНА, що то обороняє польський уряд у Варшаві й глядить на усі події в світі тільки з советського навітлення, пише в комунікаті з 12. грудня б. р. таке: „Серед прилапаних в Польщі розбишак і погромщиків були литовські націоналісти, польські кримінальні, бандерівці, німецькі нацисти, тощо, а командували ними довірені люди з бувшого польського уряду в Лондоні“. А далі, в іншій новинці, подає таке: „З Кошиць прийшла вістка, що в Карпатах ховаються недобитки армії генерала Власова, які наспілку з польськими націоналістами і бандерівцями нападають на жидівське населення на словацько-українській границі“.

Чи не ясно, звідки ці вісті!

ПОСОЛ ГЛИНКА УРГУЄ.

Антін Глінка, канадійський парламентарний посол українського роду, знов порушив в отавському парламенті важну справу, що торкається теж і допомоги українським скитальцям в Європі. Домагався якнайскоршого отворення поштового руху між Канадою і різними біженецькими таборами в Європі на територіях окупованих британськими, американськими і французькими мілітарними урядами. Міністер Берtrand відповів, що справа буде скоро полагоджена.

ХОЧЕ ДОКОНЧЕ БУТИ МАЧУХОЮ!

Такими словами, зверненими в сторону „Церкви-Матері“ в Москві, закінчив православний архієпископ Леонтій другу статтю на тему відносин між російською православною церквою в Америці й московським патріархатом. Обидві статті поміщені в газеті „Новое Русское Слово“ п. н. „За ким підете?“. Це головна відповідь на акцію в Америці архієпископа Алексія, висланика московського патріарха, та його відозву в справі „повороту Дочки на Материнське Лоно“. У цій відозві він питає православних: „За ким ви підете? і дораджує це зараз вирішити. Архієпископ Леонтій пише, що православна делегація їхала в Москву в справі автономії церкви, а не на те, щоби підчинитись. Каже, що от відділилися американські єпископи від англійських в самостійну групу, а „мати-церква“ сказала „дочці-церкві“: „Хай вас Бог благословить і жийте з Богом! Тільки взаємної любови не затрачуймо і не забуваймо“. І вже минуло 150 років від такого поділу, пише арх. Леонтій, і обидві церкви живуть самостійно й в любови та згоді, а московська „мати-церква“ питає православну „дочку-церкву“ в Америці: „Яке маєте право самостійно організуватись?“. Чи це не давне „по сьому бити“? А як ні, то — анатема. „Москва хоче грати ролю Третього Риму“, пише арх. Леонтій. І як колись поступив константинопольський патріарх з Болгарією, так тепер поступає московський патріарх з „американською російською митрополією“. Але так, каже арх. Леонтій, не поступає справжня матір. Так поступає та, що „доконче хоче бути мачухою“.

НОВІ ДОМАГАННЯ РОСІЇ

ДО ТУРЕЧЧИНИ

„ДАЛЬСТРОЙ“ І „ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ...“

На далекому Сибірі є територія така велика як Франція, над якою домінує „Дальстрой“, великанський, промисловий комбінат. Створений він і правлений НКВД, а розбудований українцями, білорусами, поляками, що їх там туди виселила советська влада цілими селами з рідної землі за те, що „не піднімали повстань проти німецької окупації...“.

Таке вичитуємо в останньому числі російського журналу „Соціалістический Вестник“, де поміщено оповідання очевидця, советського моряка і комсомольця, що навернувся...

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ЩО МОЖЕМО, А ЩО НІ?

Поможіть! Ратуйте!

Такі голоси надходять до нас, американських українців, з Європи. Такі благальні вісти привозять нам американські воєнки українського роду, що перебувають з американської зони в Німеччині, з Франції, чи Італії. Такі голоси роспуки принесли нам і ті телеграми, що їх помістила наша преса, а які прийшли з Бельгії й Франції, звідомляючи нас про нову трагедію з українськими скитальцями.

Поможіть!

Те слово палить наше серце з сорому і жалю, що ми такі безсильні та що так мало можемо зробити в цій справі.

Проте, одержавши такі сумні вісти, ми, американські українці, маємо не тільки їх між собою поширити, але маємо їх через наші Комітети довести до відома президента нашої держави, уряду, сенаторів чи конгресменів. Маємо просити і протестувати. Так ми вже нераз робили, так робимо і так будемо далі поступати. Та при цьому треба ще зазначити, що така акція, як у минулому, так і тепер, не може обмежитись тільки до Комітетів. В такому нещастю треба, щоби відізнались тисячні голоси-церков, громад, ветеранських організацій і різних місцевих товариств. Треба, щоби писали і протестували навіть і поодинокі громадяни, зокрема ті, що повисили своїх синів до армії. Треба, щоби писали і протестували наші ветерани, особливо ті, що мали нагоду приглянутись українським скитальцям і пізнати,

що вони за люди. Тому хай ніхто не жде на якісь спеціальні поклики, а робить так, як йому каже його серце, його сумління.

Але ствердивши це, не знаємо, чи і ці наші благання та протести зважувать. Та робити треба. Справа з українськими скитальцями в Європі, що їх Совети завзялись силою забрати до себе і так винищити, стала мабуть такою, що її Совети ставлять рубом при переговорах з Америкою та Британією у справі полагати різних міжнародних проблем. А коли американська влада таки уступає і піддається советським нелюдським вимогам, то це ще й вислід угоди Рузвельта з Сталіним у Ялті. Та проте ми мусимо далі просити, благодіти і протестувати, бо до цього заставляють нас уже самі американські ідеали, що їх визнаємо. Та як урядові чинники, не зважаючи на те все, поступлять інакше, то ми, безсильні, нічого більше зробити не годні.

Та є ще щось, що відіграє дуже важну роль в американському житті, особливо, коли глядіти у якійсь справі в далечині, коли розраховувати на довгий час. Це є американська публічна опінія. Це люди, що є в конгресі. Це часописи і журналісти. Це учені й гуманітаристи. Це церкви. До них треба постійно звертатись; до них апелювати. До них треба дістатись і їх інформувати про дійсне положення українського народу і про те, звідки взялися українські біженці, хто вони і чому не хочуть вертати на рідну землю.

ДОБРІ ВЧИНКИ

Знайшовся між українськими громадянами в Нью Йорку бізнесмен, що побачивши щойно видану книжку проф. Кларенса Манінга про Тараса Шевченка, зголосився заплатити з своєї кишені за кожний примірник цієї книжки, по який зголоситься студент чи студентка з каледжу чи університету, що є з українського роду.

Чи не гарний поступок?

Тепер цікаве питання: Скільки буде таких студентів чи студенток, що скористають з такої культурної даровизни?

Оскільки знаємо, то вже є кілька зголошень. Між іншим, одна з студенток зголосилася подарувати книжку, а рівночасно прислала чека на \$5 на дві книжки, які задумує роздати своїм американським знакомим. Чи не мила несподіванка?

Про цій нагоді ще згадаємо, що інший український бізнесмен

в Нью Йорку, що теж не хоче виявляти свого імені, зложив \$240 на „Юкрейнієн Кводерлі" та іншу видавничу діяльність Українського Конгресового Комітету, що то помагають поширювати правду про Україну та ратувати нещасні українські жертви війни.

Це здорові прояви в американсько-українському громадянстві, що проявляються у часи, коли українському народові в Європі приходить переносити новий, важкий хрест, переживати нову трагедію. Тепер — тільки так далі. Добрі й культурні діла, які допомагають ширенню правди про Україну, це теж праця для визволення українського народу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СПРІНГ ВАЛЕРІ, Н. Я. — Річні збори Укр. Тов. Просвіта, від. 16, підбудуться в неділю, 23, грудня, в годині 3. пополудні, в Українській Галі. Просимо всіх довгуючих членів заплатити вкладку і численно прийти на збори. — За уряд: І. Стеранка, предс.; В. Юревич, кас.; Анна Загадайко, секр.

З СОВЕТСЬКИХ ДЖЕРЕЛ.

З Львова звідомляють, що на початку листопада відновився рух на всіх львівських трамвайних лініях. В одній з фабрик мають продукувати плинний пене-силін, а незадовго будуть його продукувати у порошковім виді. З Чернівців розголошують ковал Михайла Войцехівського з села Ленковці Садагорського району, що виробляє „музичні інструменти-балалайки, гітари, мандоліни". Тепер молодь села виконує на його інструментах „пісні російських і українських композиторів".

Розголошують, що розпочалась навігація Дністром з Західної України до Чорного моря. В московських „Ізвестіях" поміщено статтю п. н. „На Лемківщині". Оскільки іде про горе, яке треба було витерпіти лемкам під Польщею чи німцями, то стаття правдива, як і правда про те, як лемко „ох